

HEKİMLERİN “DERLEME” MAKALELER İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ

Dilek ASLAN, Yeşim GÖKÇE KUTSAL

Giriş

Biyomedikal alandaki dergilerin pek çoğunda güncel bilgileri içeren ve konunun deneyimli uzmanları tarafından yazılan derleme makaleler önemli yer tutmakta ve bu sayede okuyucular, ilgili konularda sentez bilgilere ulaşabilmektedirler. Ancak derleme makalelere ilişkin kabul gören evrensel standart kurallar bulunmamaktadır. Bu nedenle, derleme yazıların standartları farklılıklar gösterebilmektedir.

Bu araştırmada amaç, bir grup hekimin derleme makaleler ile ilgili görüşlerinin saptanmasıdır.

Gereç ve Yöntem

Türk Tabipleri Birliği'nde e-posta adres kaydı olan hekimlere e-posta yoluyla gönderilen anket formuna alınan yanıtların değerlendirilmesi yapılmıştır. Tanımlayıcı nitelikte olan bu araştırmaya 125 hekim katılmıştır.

Araştırma için kullanılan anket formunda ikisi açık uçlu olmak üzere 11 soru yer almıştır. Yanıtlanan ve e-posta aracılığı ile geri gönderilen anketlerin değerlendirilmesi için SPSS 10.0 istatistiksel paket programı kullanılmıştır.

Bulgular

Araştırmaya katılan hekimlerin %68.8'i (86 kişi) erkek; %31.2'i (39 kişi) kadındır. Hekimlerin yaş ortalaması 42.2 ± 8.4 ; meslekte geçirdikleri süre ortalaması ise 18.1 ± 7.6 yıl olarak bulunmuştur. Katılımcıların %65.0'ı (80 kişi) üniversitede çalıştıklarını; %95.2'si (119 kişi) herhangi bir tıp alanında uzman olduklarını ifade etmişlerdir. Araştırmaya katılan hekimlerin Türkiye literatüründe yayınlanan derlemeleri yeterli bulma durumu ile ilgili görüşleri alınmıştır. Hekimlerin %40.3'ü bu derlemeleri yeterli; %42.7'si yetersiz olarak değerlendirmişlerdir. Bu kategoride yer alan çalışmaları “çok yeterli” olarak değerlendiren hekimler olmamıştır. Hekimler Dünya literatüründeki derlemelerin ise %25.8'i çok yeterli; %67.7'si yeterli; 4.0'i ise yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların derleme makalelerin yazılış biçimi ile ilgili bazı görüşleri alınmıştır.

Hekimlerin %94.4'ü derlemelerin konunun uzmanı tarafından yazılması gerektiğini; %64.8'i derleme makalelerde yazar sayısının en fazla iki olmasının uygun olduğunu; %51.6'sı der-

Doç.Dr.Dilek ASLAN-Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Öğretim Üyesi
diaslan@hacettepe.edu.tr
Prof.Dr.Yeşim GÖKÇE KUTSAL-Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon
Anabilim Dalı Öğretim Üyesi
ykutsal@hacettepe.edu.tr

lemelerin sadece davetli olarak yazılması gerektiğini; %89.6'sı derleme makalelerde klasik kitap bilgisi değil, güncel bilgi yer alması gerektiğini ifade etmişlerdir. Hekimler akademik yükseltmelerdeki başvuru dosyalarında derlemelerin payının çok yüksek olmaması gerektiği görüşündedirler. Bu kapsamda katılımcıların %47.1'i derleme makalelerin dosyalar içindeki tüm çalışmaların %0-4'ünü geçmemesi gerektiğini belirtmişlerdir. Derleme makalelerin amacı katılımcılar tarafından "herhangi bir konuda uzman bir kişinin güncel bilgileri sentezlediği yazılar" olarak ifade edilmiştir. Derleme makalelerin geliştirilmesine yönelik olarak da en sık verilen yanıtlar; bilim insanlarının "güncel bilgilerin sentezlenmesi", "konunun uzmanı ve deneyim sahibi kişilerin yazması" konularında teşvik edilmesi gerektiği vurguları yapılmıştır.

Sonuç ve Öneriler

Derleme makalelerin geliştirilmesine ve beklentilere yanıt verecek şekilde hazırlanmasına yönelik olarak özellikle dergi editörlerine ve yayın kurullarına görevler düşmektedir. "World Association of Medical Editors" önerileri doğrultusunda bu kategorideki makaleler ya editörler tarafından yapılan davet üzerine hazırlanmalı, ya da aynen araştırma makalelerinde uygulandığı üzere danışman değerlendirmesine tabi tutulmalıdır. Editör tarafından davet edilerek derleme hazırlaması istenen yazar, makalesini ana hatlarını içeren kapsamlı bir taslağı editöre göndererek onayını almalı ve daha sonra da makalesini derginin yazım kurallarına uygun olarak hazırlayarak iletmelidir.

Derleme makalelerin yazımı sırasında yazar(lar)ın makalenin yazıldığı dile hakimiyeti de önemlidir. Yazılan makalelerin okuyucunun anlayabileceği kadar açık ve imla kurallarına uygun, duru bir dille yazılması da önem taşımaktadır.

Akademik yükseltmelerde derleme makalelerin oranının fazla olmaması görüşü hakimdir, buna karşın konu ile ilgili birikimi olan deneyimli yazarlarca hazırlanan derlemelerin okuyuculara yararlı olacağı da bilinmektedir.

Bu konuda daha geniş gruplarda, farklı uzmanlık dallarına yönelik olarak yapılacak çalışmalar konuya bakış açılarını ve mesleki gereksinimleri daha detaylı olarak ortaya koyacaktır.

Teşekkür

Araştırmaya verdikleri destek için TTB Merkez Konseyi Yönetim Kurulu'na ve çalışmaya katkı sunan tüm meslektaşlarımıza teşekkür ederiz.

Kaynaklar:

1. Lin AE. *Writing for scientific publication: tips for getting started*. Clin Pediatr (Phila). 2006 May;45(4):295-300.
2. Parati G, Valentini M. *How to write a scientific paper*. Ital Heart Supp. 2005 Apr;6(4):189-96.
3. Caveman A. *The invited review ? or, my field, from my standpoint, written by me using only my data and my ideas, and citing only my publications*. J Cell Sci. 2000;113(Pt 18):3125-3126.
4. Strunk W, White EB. *The Elements of Style (4th Edition)*. Longman, 2000, p. 81.
5. Williamsaon RC. *How to write a review article*. Hosp Med. 2001 Dec;62(12):780-2. Review.
6. Siwek J, Gourlay ML, Slawson DC, Shaughnessy AF. *How to write an evidence-based clinical review article*. Am Fam Physician. 2002 Jan 15;65(2):251-8.